

Abstrakt

V období po druhé světové válce se Írán stal jedním z nejbližších spojenců Spojených států amerických na Blízkém východě. Tuto éru však vystřídalo období nepřátelství a vzájemné nedůvěry po Islámské revoluci v roce 1979. Pro porozumění současné situace byla provedena analýza americké zahraniční politiky vůči Íránu v období vlády šáha Muhammada Rezy Pahlavího. Autor diplomové práce nazvané *The Making of a Special Relationship: Iran in the Foreign Policy of the United States, 1953 – 1979* si položil otázku, jakou politiku Spojené státy vůči Íránu vedly, že období spolupráce náhle skončilo? Jakou formu nadvlády aplikoval Washington ve vztahu k Teheránu, že se Islámská revoluce nesla v protiamerickém duchu?

Výzkum byl ukotven v konstruktivistické teorii. Americká zahraniční politika se svými specifickými hodnotami, normami, vírou, kulturou a jazykem vůči ostatním zemím vytváří podle konstruktivistických teoretiků tři různé formy nadvlády: hegemonii, hierarchii a heteronomii.

Analýza americké zahraniční politiky a odtajněných primárních dokumentů ukázala, že mezi Spojenými státy a Íránem existoval heteronomický vztah. Spojené státy vytvořily struktury, v jejichž rámci se Írán stal na Washingtonu plně závislým. Írán se v době šáhovy vlády možná stal vyspělejším a mocnějším, ale ne nezávislejším. Díky velmi úzkému spojení a závislosti dynastie Pahlaví na Spojených státech se šíitská opozice rozhodla odmítnout jak šáha, tak i americký vliv v Íránu.